

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/33/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4022200389
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Matulník
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:4022200389.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: O. O. U., narodená XX. P. XXXX, bytom R. D. XXXX/XX, U., právne zastúpená: Advokátska kancelária MAPLE & FISH s.r.o., Žižkova 22B, Bratislava, IČO: 36 718 432, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29 augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovanej č. 48887-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 a č. 48889-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Správneho súdu v Bratislave, č. k. NR-23Sa/74/2022-283 zo dňa 19. novembra 2024, takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť sa zamietla.
- II. Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

I. Rozhodnutie správneho súdu a priebeh administratívneho konania

1. Správny súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom zo dňa 19. novembra 2024, č. k. NR-23Sa/74/2022-283 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) postupom podľa § 190 v spojení s § 199 ods. 3 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol ako nedôvodnú správnu žalobu žalobkyne, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutí žalovanej č. 48887-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 a č. 48889-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 (ďalej len „preskúmané rozhodnutia“).

2. Preskúmaným rozhodnutím č. 48887-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie I“) žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne proti prvostupňovému správne rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Levice (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 22097-1/2016-LV zo dňa 3. júna 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie I“) vo veci nezániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a prvostupňové správne rozhodnutie I potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím I prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyni, ako samostatne zárobkovo činnnej osobe, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. septembra 2009. Druhostupňové rozhodnutie I žalovaná odôvodnila tým, že podľa údajov z Finančného riaditeľstva SR príjem žalobkyne z podnikania vykonávaného na základe iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov bol za rok 2008 vo výške 1 966 267,00 Sk, t. j. vyšší ako zákonom stanovená suma pre rok 2008. Podľa názoru žalovanej, ak má samostatne zárobkovo činná osoba - lekár platnú licenciu L1A (bez ohľadu na skutočnosť, či ju aktívne využíva) a v rozhodujúcom období má príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší, ako je zákonom stanovená hranica, takejto samostatne zárobkovo činnnej osobe - lekárovi povinné sociálne poistenie vzniká, resp. trvá. Vzhľadom na uvedené

žalobkyňa aj po 30. septembri 2009, kedy podala Registračný list fyzickej osoby - odhlášku s dátumom zániku poistenia 30. september 2009, spĺňala podmienky pre vznik a trvanie povinného sociálneho poistenia. Keďže odhláška z povinného sociálneho poistenia bola podaná nesprávne, prvostupňový orgán správne konal a rozhodol vo veci nezániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia.

3. Preskúmaným rozhodnutím č. 48889-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie II“) žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobkyne proti prvostupňovému správne rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Levice (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 22098-1/2016-LV zo dňa 7. júna 2016 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie II“) vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a prvostupňové správne rozhodnutie II potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím II prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyňa, ako samostatne zárobkovo činná osoba, zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2011 (druhostupňové rozhodnutie I a druhostupňové rozhodnutie II ďalej spolu aj ako „druhostupňové rozhodnutia“ alebo aj ako „preskúmané rozhodnutia“). Druhostupňové rozhodnutie II žalovaná odôvodnila tým, že podľa údajov z Finančného riaditeľstva SR príjem žalobkyne z podnikania vykonávaného na základe iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov bol za rok 2010 vo výške 0,00 EUR, t. j. nižší ako zákonom stanovená suma pre rok 2010 (3.948,72 EUR) s poukazaním na ustanovenia § 4 ods. 1 písm. b), § 15 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a § 138 ods. 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase.

4. Správny súd v prejednávanej veci rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorý bol v poradí druhým rozhodnutím správneho (resp. krajského) súdu. Napadnutému rozsudku predchádzal nasledovný priebeh súdneho konania: (i) Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 23Sa/132/2016-76 zo dňa 25. septembra 2017 (ďalej len „prvý rozsudok“) podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP zrušil preskúmané rozhodnutia a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie; (ii) Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) rozsudkom zo dňa 24. augusta 2022, sp. zn. 9Sžsk/55/2018-130 zrušil prvý rozsudok krajského súdu s poukazom na závery veľkého senátu najvyššieho správneho súdu sp. zn. 1Vs 3/2019 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Následne správny súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie.

5. Podstatné skutkové okolnosti, z ktorých krajský súd a následne správny súd vychádzali odôvodňujúc svoje rozsudky (prvý rozsudok a napadnutý rozsudok) možno zhrnúť nasledovne: (i) Slovenská lekárska komora dňa 8. novembra 2005 vydala žalobkyňi licenciu č. L1A/NR/0620/05 (právoplatná dňa 28. novembra 2005) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odboroch klinická imunológia a alergiológia; (ii) prvostupňovým rozhodnutím I prvostupňový správny orgán rozhodol, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. septembra 2009; (iii) zároveň prvostupňový orgán prvostupňovým rozhodnutím II rozhodol, že žalobkyňa ako samostatne zárobkovo činná osoba zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2011; (iv) proti prvostupňovému rozhodnutiu I aj II sa žalobkyňa odvolala, pričom namietala, že v tejto súvislosti odovzdala Sociálnej poisťovni dňa 30. septembra 2009 registračný list fyzickej osoby - odhlášku z povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činná osoba k 30. septembru 2009 a zároveň požiadala Nitriansky samosprávny kraj o zrušenie povolenia č. NI.: 2005/105551 zo dňa 8. decembra 2005 na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení, ktorý svojím rozhodnutím číslo Ni: CS 6003/009 zo dňa 28. septembra 2009 jej povolenie zrušil; (v) o odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu I rozhodla žalovaná druhostupňovým rozhodnutím I č. 48887-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 tak, že odvolanie zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie I Sociálnej poisťovne, pobočka Levice. Druhostupňové rozhodnutie I odôvodnila tak, ako je uvedené v bode 2 vyššie; (vi) o odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu II rozhodla žalovaná druhostupňovým rozhodnutím II č. 48889-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 tak, že odvolanie zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie II Sociálnej poisťovne, pobočka Levice. Druhostupňové rozhodnutie II odôvodnila tak, ako je uvedené v bode 3 vyššie; (vii) dopĺňujúc uvedené v bodoch 2 a 3 vyššie, žalovaná v obidvoch preskúmaných rozhodnutiach zároveň uviedla, že hoci žalobkyňa podala Registračný list fyzickej osoby - odhlášku s dátumom zániku poistenia 30. septembra 2009, ako samostatne zárobkovo činná osoba splnila aj v období od 1. októbra 2009 podmienky pre vznik a trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Z dôvodu nesprávne

podaného Registračného listu fyzickej osoby/žalobkyne - odhlášky, žalovaná tak uzavrela, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo dňa 30. júna 2011 (a nie 30. septembra 2009).

6. Po zrušení prvého rozsudku najvyšším správny súdom, správny súd vec opätovne prejednal a na pojednávaní konanom dňa 19. novembra 2024 vyhlásil napadnutý rozsudok, ktorý odôvodnil tak, ako je uvedené nižšie. Vychádzal pritom zo záväzného právneho názoru obsiahnutého v rozsudku najvyššieho správneho súdu sp. zn. 9Sžsk/55/2018 zo dňa 24. augusta 2022.

7. Rešpektujúc skutočnosť uvedenú v predchádzajúcom bode, správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (po tom, ako citoval časť rozsudku Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, prípadne na neho odkazom či argumentačne odkázal) okrem iného uviedol, že (i) s poukázaním na ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákona o sociálnom poistení „Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie teda môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b/, časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako samostatne zárobkovo činnéj osoby z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a/ a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom poistení a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnéj osoby uvedenej v § 5 písm. c/, teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).“ (bod 45 napadnutého rozsudku); (ii) Žalobkyňa nepreukázala k 30.09.2009 resp. ku dátumu, ktorý predchádzal dňu 30.06.2011, zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ako samostatne zárobkovo činnéj osoby zánikom licencie L1A ani preukázaním uzavretia pracovného pomeru odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu a zároveň predložením vyhlásenia pobočke Sociálnej poisťovne, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnéj osoby uvedenej v § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. K zániku povinného sociálneho poistenia v prípade žalobkyne došlo tým, že jej príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti bol v rozhodnom období (v roku 2010) nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Rozhodujúcim pre posúdenie otázky vzniku povinného poistenia žalobkyne bolo, že v príslušnom období dosiahla príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti v kvalifikovanej výške a mala oprávnenie na prevádzkovanie činnosti podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení - licenciu L1A bola aj v tomto období stále aktívna, preto správne orgány oboch stupňov správne a v súlade so zákonom o sociálnom poistení rozhodli o nezániku povinného poistenia žalobkyne k 30.09.2009.).“ (bod 46 napadnutého rozsudku); (iii) Skutočnosť, že žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A uvedenú licenciu nevyužívala, neznamena reálnu nemožnosť jej využívania ani nevedie k takému následku, že by dňom, od ktorého nedochádza k faktickému nevyužívaniu licencie L1A, zaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie.“ (bod 48 napadnutého rozsudku); (iv) K námietke žalobkyne týkajúcej sa jej práva na slobodnú voľbu povolania, práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť správny súd uvádza, že je nutné vychádzať zo zákona o sociálnom poistení, ktorý obsahuje vlastnú definíciu samostatne zárobkovo činnéj osoby, podľa ktorej sa za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje práve osoba (lekár), ktorá je držiteľom oprávnenia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. V ustanovení § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase je vyjadrený princíp, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. získava touto licenciou oprávnenie na podnikanie (u uvedenom zákonom ustanovení je uvedené, že ide o osobu, ktorá „má“ oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, nie „vykonáva činnosť“ na základe tohto oprávnenia).“ (bod 50 napadnutého rozsudku); (v) K námietke žalobkyne ohľadom vydania preskúmaných rozhodnutí až po takmer siedmich rokoch od podania odhlášky k povinnému sociálnemu poisteniu, správny súd uviedol, že ... Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že by žalovaná mohla vydať rozhodnutie podľa ustanovenia § 172 ods. 5 len do určitého času po podaní prihlášky alebo odhlášky. Správny súd dodáva, že žalobkyňa pri podaní odhlášky ku dňu 30.09.2009 nespĺnila svoju povinnosť vyplývajúcu jej z § 227 ods. 2 písm. a) zákona o sociálnom

poistení preukázať skutočnosti rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a pre zánik sociálneho poistenia. Žalovaná sa o držbe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe nedozvedela od žalobkyne, ale až z údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou na základe ustanovenia § 233 ods. 9 zákona o sociálnom poistení, ktorého znenie sa v čase medzi podaním odhlášky z povinného sociálneho poistenia žalobkyňou a vydaním napadnutých rozhodnutí zásadne nezmenilo. Následne po preskúmaní skutkového stavu, pobočka žalovanej rozhodla o sociálnom poistení žalobkyne ako o spornom prípade. (bod 53 napadnutého rozsudku); (vi) „....poukazujúc aj na viazanosť súdu názorom vysloveným kasačným súdom v zrušujúcom rozhodnutí, správny súd uvádza, že prvostupňové rozhodnutia I a II sú síce stručné, avšak v spojení s napadnutými rozhodnutiami I a II možno konštatovať, že žalobkyni boli ozrejmene dôvody, na základe ktorých jej povinné poistenie ako samostatne zárobkovo činná osoba nezaniklo dňa 30.09.2009 (držba licencie a existencia relevantného príjmu v rozhodnom období), ale zaniklo dňa 30.06.2011 (z dôvodu absencie dosiahnutia relevantnej výšky príjmu v rozhodnom období). Napriek tomu, že žalobkyňa podala odhlášku z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia ako samostatne zárobkovo činná osoba ku dňu 30.09.2009, aj naďalej bola držiteľkou aktívnej licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekáro, o čom správny orgán prvého stupňa v čase podania odhlášky nemal vedomosť, a preto vo veci žalobkyne následne, keď sa o tejto skutočnosti dozvedel iným spôsobom, rozhodoval ako o spornom prípade.“ (bod 54 napadnutého rozsudku); (vii) „Správny súd konštatuje, že z administratívneho spisu vyplýva, že nebol preukázaný žiaden dôvod, aby povinné poistenie žalobkyne zaniklo ku dňu 30.09.2009, naopak vyplýva z neho, že žalobkyňa spĺňala zákonné podmienky pre jeho trvanie (status samostatne zárobkovo činné osoby a existencia relevantného príjmu v rozhodnom období) aj po tomto dátume, a to až do 30.06.2011. Žalovaná tak v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení keď ustálila, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osoby nezaniklo povinné poistenie dňa 30.09.2009, ale zaniklo až 30.06.2011.“ (bod 56 napadnutého rozsudku). Vychádzajúc z uvedeného dospel správny súd k záveru, že rozhodnutia správnych orgánov boli riadne odôvodnené, žalobkyňa ako účastníčka konania dostala odpoveď na všetky zásadné otázky, pričom preskúmané rozhodnutia ani prvostupňové rozhodnutia nemožno hodnotiť ako arbitrárne či nepreskúmateľné, a preto nezákonné. Správny súd preto správnu žalobu žalobkyne ako nedôvodnú podľa § 190 SSP v spojení s § 199 ods. 3 SSP zamietol.

8. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 175 ods. 1 v spojení s § 167, § 168 a 467 ods. 3 SSP tak, že žalobkyni, ktorá v konaní nemala úspech náhradu trov konania nepriznal a žalovanej, ktorá bola v konaní úspešná náhradu trov konania nepriznal, keďže správny súd nezistil osobitné dôvody, pre ktoré by bolo spravodlivé požadovať od žalobkyne, aby nahradila žalovanej dôvodne vynaložené trovy konania.

II. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

9. Proti napadnutému rozsudku podala žalobkyňa kasačnú sťažnosť zo dňa 14. januára 2025, pričom ako dôvod kasačnej sťažnosti označila ustanovenie (i) § 440 ods. 1 písm. f) SSP (tvrdiac, že správny súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyni, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a (ii) § 440 ods. 1 písm. g) (tvrdiac, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci).

10. V časti namietajúcej porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces, žalobkyňa uviedla, že správny súd sa v konaní nezaoberal podstatnými tvrdeniami žalobkyne ani skutočnosťami, na ktoré poukazovala jednak v priebehu celého konania, a ktoré následne doplnila aj o nové, a to v súhrnnom vyjadrení žalobkyne zo dňa 19. novembra 2024 prednesenom jej právnym zástupcom na ústnom pojednávaní pred správnym súdom. V konkrétnostiach žalobkyňa žiadala, aby správny súd ustálil ako zásadné v danej veci nasledovné otázky (i) ak fyzická osoba poskytuje, resp. poskytovala zdravotnú starostlivosť ako samostatne zárobkovo činná osoba na základe povolenia vydaného na podklade licencie L1B, či môže byť súběžná „držba“ licencie na výkon samostatnej praxe (L1A), bez samotného poskytovania zdravotnej starostlivosti na jej základe, dôvodom na to, aby fyzická osoba „bola považovaná“ za samostatne zárobkovo činnú osobu súběžne z oboch dôvodov, a to pri rešpektovaní ústavného práva na slobodnú voľbu povolania podľa článku 35 ods. 1 Ústavy; (ii) v čom spočíva formálna a materiálna stránka oprávnenia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a ktoré skutkové a právne závery orgánov Sociálnej poisťovne ich naplneniu v prejednávanej veci nasvedčujú a či môže byť formálna a materiálna stránka oprávnenia naplnená len samotnou „držbou“ oprávnenia (licencie

L1A); a (iii) či zmena zákona, spočívajúca v zrušení ohlasovacej povinnosti poistenca a jej nahradenie oznamovacou povinnosťou poisťovne s účinnosťou od 1. januára 2015 oprávňovala žalovanú k využitiu § 178 ods. 1 písm. a), bod prvý zákona o sociálnom poistení na spätné určenie odhlášky poistenej z povinného poistenia k 30. septembru 2009 ako sporného prípadu, navyše bez určenia dôvodu, v čom spočívala „nesprávnosť“ odhlášky z povinného poistenia podanej 30. septembru 2009.

11. V časti, v ktorej žalobkyňa tvrdila, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, žalobkyňa namietala, že rozhodnutie správneho súdu napadnuté v tomto konaní nie je založené na vyhodnotení všetkých v konaní uvedených skutkových a právnych súvislostí, ktoré mohli mať vplyv na začatie administratívneho konania v roku 2016 ako o spornom prípade zániku poistenia k 30. júnu 2011 (resp. podľa žalobkyne k 30. septembru 2009). Správny súd podľa názoru žalobkyne nereaguje vo svojom rozhodnutí ani na jej podstatné argumenty uvedené v jej súhrnnom vyjadrení zo dňa 19. novembra 2024 spomenutom v bode 10 vyššie, najmä na (i) okolnosti, zistenia a podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti zo strany žalobkyne, (ii) procesné postupy Sociálnej poisťovne, (iii) právnu povahu licencie L1A a jej vplyv na vznik poistenia, (iv) obsah a právne účinky dohody medzi žalovanou a Slovenskou lekárskou komorou z roku 2015.

12. Žalobkyňa ďalej namietala, že napadnuté rozhodnutie správneho súdu ani preskúmané rozhodnutia žalovanej neobsahujú žiadne skutkové zistenia o tom, že by žalobkyňa po 30. septembri 2009 vykonávala samostatnú zdravotnícku prax na základe licencie L1A. V tejto súvislosti žalobkyňa namietala záver, že už samotná držba licencie L1A zakladá žalobkyňi status samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej aj „SZČO“) a povinné poistenie. Tvrdí, že licencia L1A je len oprávnenie, ktoré jej umožňuje vykonávať zdravotnícku prax, ale nezakladá automaticky vznik poistenia bez jej reálneho výkonu.

13. V ďalšom žalobkyňa poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 610/2021 a absenciu zjednocujúceho stanoviska k rozdielnym rozhodnutiam Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Vs/1/2019 a 1Vs/3/2019, ktorá sa prejavuje v rozdielnych záveroch súdnych rozhodnutí najvyšších súdnych autorít rozhodujúcich v obdobných veciach.

14. Identicky ako aj v správnej žalobe a v ďalších vyjadreniach k nej, žalobkyňa namietala procesné pochybenia žalovanej v administratívnom konaní, spočívajúce predovšetkým v tom, že žalovaná, resp. pobočka žalovanej rozhodovali bez toho, aby žalobkyňi ako účastníkovi konania poskytli možnosť sa v tomto smere vyjadriť, resp. konať pred správnym orgánom za jej priamej účasti na administratívnom konaní. V nadväznosti na to, žalobkyňa ďalej uviedla, že žalovaná pochybila aj v tom smere, že vychádzala z údajov od Slovenskej lekárskej komory na základe dohody, o ktorej existencii a obsahu žalobkyňa nemala vedomosť a dozvedela sa o nej až v samotnom súdnom konaní. Následne tak podľa žalobkyne správny súd nevyhodnotil právne relevantné okolnosti získavania a použitia údajov o licenciách L1A zo strany Sociálnej poisťovne na základe zmienenej dohody uzavretej so Slovenskou lekárskou komorou z roku 2015, a ich retroaktívne využitie.

15. V súvislosti s porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní, je žalobkyňa presvedčená, že správny súd bez primeraného právneho základu a bez predchádzajúcej výzvy či komunikácie so žalobkyňou nevyhodnotil, že rozhodnutia žalovanej boli vydané po takmer siedmich rokoch od zániku poistenia žalobkyne.

16. Žalobkyňa napokon opakovane na viacerých miestach vo svojej kasačnej sťažnosti namietala, že rozhodnutie správneho súdu nereflektuje zásadné skutkové a právne námietky žalobkyne, uvedené v konaní a doplnené v súhrnnom vyjadrení žalobkyne, ani sa vyčerpávajúcym spôsobom nevyšporiadalo s právnymi otázkami významnými pre posúdenie tu prejednávanej veci.

17. V záverečnej časti kasačnej sťažnosti žalobkyňa žiadala, aby najvyšší správny súd rozsudok správneho súdu zmenil tak, že rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie v Bratislave č. k. 48887-2/2016-BA a č. k. 48889-2/2016-BA, obe zo dňa 03. októbra 2016 v spojení s prvostupňovými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne - pobočky v Leviciach s č. k. 22097-1/2016-LV zo dňa 3. júna 2016 a č. k. 22098-1/2016-LV zo dňa 07. júna 2016 zrušuje a vec vracia Sociálnej poisťovni - pobočke v Leviciach na ďalšie konanie. Zároveň si žalobkyňa uplatnila náhradu trov konania.

18. Ku kasačnej sťažnosti sa podaním zo dňa 14. februára 2025 vyjadrila žalovaná. Žalovaná zotrvala na svojom právnom názore, že vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. V súvislosti s argumentáciou žalobkyne poukázala na viaceré rozhodnutia najvyššieho správneho súdu v obdobných veciach. Záverom navrhla, aby najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

19. Dňa 25. apríla 2025 bola do elektronickej schránky súdu doručená replika žalobkyne k vyjadreniu žalovanej, v ktorej opakovane zdôraznila, že zotrváva na podanej kasačnej sťažnosti v celom rozsahu, ako aj na všetkých svojich doterajších podaniach a vyjadreniach v administratívnom i súdnom konaní. Žalobkyňa osobitne podčiarkla už vyššie spomenuté námietky a s poukazom na čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku v spojení s § 5 ods. 1 SSP trvala na tom, aby všetky skutkové a právne osobitosti tu prejednávanej veci, na ktoré v konaní opakovane a od jeho začiatku poukazovala (a ktorými sa rozsudok 1Vs/3/2019 nezaoberal), boli preskúmané v kasačnom konaní. Replika žalobkyne bola doručená žalovanej na vedomie elektronicke dňa 28. apríla 2025.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

20. Senát najvyššieho správneho súdu konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ (žalobkyňa) včas (§ 443 ods. 1 SSP), je prípustná (§ 439 SSP) a bola podaná oprávneným subjektom (§ 442 ods. 1 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

21. Najvyšší správny súd s ohľadom na § 455 SSP nepovažoval za potrebné nariadiť vo veci pojednávanie a rozhodol o kasačnej sťažnosti bez jeho nariadenia. Rozsudok bol vyhlásený verejne po oznámení dňa vyhlásenia v súlade s § 137 ods. 4 SSP.

22. Po preskúmaní napadnutého rozsudku a kasačnej sťažnosti, ako aj podkladového materiálu, najvyšší správny súd dospel k záverom, ktoré odôvodňuje v nasledovnom texte.

23. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

24. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

25. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

26. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

27. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

28. Podľa § 135 ods. 1 SSP na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

29. Podľa § 139 ods. 2 SSP v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne

odkáže na ustálenú rozhodovaciú prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

30. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok správneho súdu č. k. NR-23Sa/74/2022-283 zo dňa 19. novembra 2024, ktorým súd postupom podľa § 190 v spojení s § 199 ods. 3 SSP zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutí žalovanej č. 48887-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016 a č. 48889-2/2016-BA zo dňa 3. októbra 2016, ktorými žalovaná prvostupňové rozhodnutia pobočky žalovanej v Leviciach č. 22097-1/2016-LV zo dňa 3. júna 2016 a č. 22098-1/2016/LV zo dňa 7. júna 2016 potvrdila a odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla. Prvostupňový správny orgán uvedenými prvostupňovými rozhodnutiami rozhodol o tom, že žalobkyňa, ako samostatne zárobkovo činná osoba, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. septembra 2009, ale zaniklo dňa 30. júna 2011.

31. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

32. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

33. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

34. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnéj osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

35. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnéj osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnéj osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnéj osoby uvedenej v § 5 písm. c).

36. Podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

37. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolaniach lekár, zubný lekár, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/).

38. Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období, samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení,

ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

39. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu, vychádzal kasačný súd zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril aj administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré už poukázal detailne aj správny súd v? texte napadnutého rozsudku. Z? týchto dôvodov ich najvyšší správny súd už v? ďalších konkrétnostiach neopakuje, súčasne týmto na ne poukazuje a v stručnosti dopĺňa nasledujúce.

40. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu, ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej, má za preukázané, že

- pobočka žalovanej prvostupňovým rozhodnutím I a prvostupňovým rozhodnutím II rozhodla, že žalobkyni ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a? povinné dôchodkové poistenie dňa 30. septembra 2009, ale? zaniklo dňa 30. júna 2011 [keďže aj po 30. septembri 2009 bola naďalej držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) a? zároveň príjem z? podnikania a? z? inej samostatne zárobkovej činnosti za rok 2008 bol vyšší ako zákonom stanovená hranica a? až? v? roku 2010 bol tento príjem nižší ako zákonom stanovená hranica];
- proti uvedeným prvostupňovým rozhodnutiam pobočky žalovanej podala žalobkyňa odvolanie, v? ktorom v? podstatnom namietala, že (i) dňa 30. septembra 2009 odovzdala Sociálnej poisťovni registračný list fyzickej osoby - odhlášku z povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 30. septembru 2009 a zároveň (ii) požiadala Nitriansky samosprávny kraj o zrušenie povolenia č. NI.: 2005/105551 zo dňa 8. decembra 2005 na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení, ktorý svojím rozhodnutím číslo Ni: CS 6003/009 zo dňa 28. septembra 2009 jej povolenie zrušil;
- žalovaná ako druhostupňový (odvolací) správny orgán rozhodla o? podanom odvolaní žalobkyne preskúmaným rozhodnutím I a II tak, že odvolanie v celom rozsahu zamietla a potvrdila obe prvostupňové rozhodnutia pobočky;
- proti uvedenému rozhodnutiu sa žalobkyňa bránila podaním správnej žaloby na? krajskom súde, ktorý rozsudkom č. k. 23Sa/132/2016-76, zo dňa 25. septembra 2017, zrušil druhostupňové rozhodnutie I a II žalovanej a? vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie [krajský súd napadnuté rozhodnutie zrušil z? dôvodov podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP -? nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov];
- žalovaná podala proti uvedenému rozsudku kasačnú sťažnosť, o? ktorej rozhodol najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/55/2018, zo dňa 24. augusta 2022, tak, že rozsudok krajského súdu č. k. 23Sa/132/2016-76, zo dňa 25. septembra 2017 zrušil a? vec mu vrátil na? ďalšie konanie [pokiaľ Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch dospela k záveru, že žalobkyni ako SZČO zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie až dňa 30.06.2011, (a? nie? dňa 30.09.2009), rozhodla správne a v intenciách názoru veľkého senátu najvyššieho súdu 1Vs?3/2019 v spojení s rozhodnutím ústavného súdu IV. ÚS 610/2021];
- následne správny súd napadnutým rozsudkom zamietol žalobu ako nedôvodnú vychádzajúc z? právneho názoru vysloveného najvyšším správnym súdom v? rozsudku sp. zn. 9Sžsk/55/2018, zo dňa 24. augusta 2022, ktorým bol viazaný.

41. V podanej kasačnej sťažnosti žalobkyňa opätovne otvorila otázku posudzovania jej statusu ako SZČO z dôvodu držby licencie L1A v súvislosti s rozhodnutím o tom, že jej nemalo zaniknúť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ku dňu 30. júna 2011 (ale podľa žalobkyne ku dňu 30. septembra 2009), pričom tiež namietala neexistenciu zjednocujúceho stanoviska k rozhodnutiam Veľkých senátov najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/3/2019 a jeho skoršieho rozhodnutia sp. zn. 1Vs/1/2019. Najvyšší správny súd však otázku postavenia žalobkyne v súvislosti s držbou licencie L1A považuje za vyriešenú, najmä vzhľadom na skoršie zrušujúce rozhodnutie najvyššieho správneho súdu (sp. zn. 9Sžsk/55/2018, zo dňa 24. augusta 2022), ktoré sa uvedenej otázke venovalo vyčerpávajúco, a na ktorej spornosť dal najvyšší správny súd už odpoveď. Najvyšší správny súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom vysloveným v skoršom zrušujúcom rozsudku najvyššieho správneho súdu, v rámci ktorého boli zohľadnené aj odlišné právne názory vyslovené Veľkým senátom najvyššieho súdu (1Vs/1/2019 a 1Vs/3/2019), nevynímajúc pri tom aj závery uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 610/2021. Práve rozsudok Veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 (ďalej len „rozhodnutie 1Vs/3/2019“) sa zaoberal otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)

uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. novembra 2021 odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozhodnutiu najvyššieho súdu 1Vs/3/2019 a zároveň sa dostatočným spôsobom vyjadril aj k problematike opätovného posúdenia právnej otázky, o ktorej veľký senát už vyjadril skôr názor v rozhodnutí pod sp. zn. 1Vs/1/2019 (ako je uvedené v bodoch 45 až 48).

42. Veľký senát najvyššieho súdu sa v rozhodnutí 1Vs/3/2019 stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

43. Z uvedených dôvodov veľký senát najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uviedol nasledovné: „Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

44. V nadväznosti na námietku žalobkyne ohľadom jej reálnej nemožnosti vzniku, ako aj trvania odvodovej povinnosti po 30. septembri 2009 ako SZČO z titulu držby licencie L1A, kasačný súd poukazuje opätovne na závery rozhodnutia 1Vs/3/2019, v ktorých veľký senát najvyššieho súdu v odpovedi na druhú otázku, teda „či povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je posudzovať príjmy poistenca - lekára výlučne vo vzťahu k licencií L1A“ prijal túto odpoveď: „Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý a § 179 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení nie je posudzovať príjmy lekára výlučne vo vzťahu k licencií L1A a nie je povinná skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú príjmami lekára, považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Ak taký

lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov) ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c/ alebo aj podľa § 5 písm. a/, príp. písm. b/ alebo d/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010.“

45. K námietke absencie zjednocujúceho stanoviska k rozhodnutiam veľkých senátov najvyššieho súdu (1Vs/1/2019 a 1Vs/3/2019), kasačný súd odkazuje na už vyššie zmienené uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV.ÚS 610/2021, v ktorom ústavný súd opäť pripomenul, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov z iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (pozri bližšie IV. ÚS 426/2018). Zdôraznil, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatórny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať, a naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 Ústavy SR úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný. Žalobcom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“).

46. Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci sp. zn. IV.ÚS 610/2021 dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. „Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti, ako celku, sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Rozhodnutie ústavného súdu, ako aj rozhodnutie Veľkého senátu najvyššieho súdu je pre súdy záväzné. Na základe vyššie uvedeného možno považovať námietky v príslušnej časti kasačnej sťažnosti žalobcu za nedôvodné.“

47. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že v danej veci bol porušený princíp právnej istoty z dôvodu rozdielného výkladu zákonov v rozhodnutiach veľkého senátu najvyššieho súdu (1Vs/1/2019 a 1Vs/3/2019), je potrebné v tejto súvislosti pripomenúť, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery veľký senát najvyššieho súdu rozsudkom 1Vs/3/2019, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 od. 3 SSP) a ktorý je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Ak teda žalovaná či správny súd formulovali svoje rozhodnutia so zreteľom naň, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci. Uvedený rozsudok veľkého senátu najvyššieho súdu nahradil pôvodný rozsudok veľkého senátu vydaný k danej problematike (sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019), čo je v ňom explicitne vyjadrené.

48. Kasačný súd v danej súvislosti poukazuje na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Atanasovski proti bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko, č. 36815/03, zo dňa 14. januára 2010, v rámci ktorého ESLP vyslovil, že vývoj judikatúry sám osebe nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže neschopnosť zachovať dynamický a vývojový prístup by mohol byť prekážkou reformy alebo zlepšenia. ESLP vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane pripomenul, že požiadavka právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní nezahŕňa právo na jednotnosť judikatúry (rozsudok Unédic proti Francúzsku, č. 20153/04, zo dňa 18. decembra 2008, neskôr por. aj rozsudok veľkej komory Nejdet Şahin and Perihan Şahin proti Turecku, č. 13279/05, zo dňa 20. októbra 2011).

49. Vo vzťahu k nedostatkom, na ktoré žalobkyňa upozornila (doba, ktorá uplynula od podania odhlášky; nedostatok a nezrozumiteľnosť dôvodov, pre ktoré bolo rozhodnutie vydané; odňatie práv účastníka konania) najvyšší správny súd konštatuje, že prvostupňové rozhodnutia pobočky žalovanej sú síce pomerne stručné, avšak obsahujú všetky zákonné náležitosti a riadne ozrejmujú dôvod, na základe ktorého žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. septembra 2009 (držba licencie a príjem v rozhodnom období). Rozhodovanie o tejto otázke je vyhradené nedávkovému konaniu podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z., pričom zákon ukladá žalovanej rozhodnúť len v prípadoch, ktoré sú sporné, čo bol aj prípad žalobkyne. Napriek tomu, že žalobkyňa podala Registračný list FO - odhlášku zo sociálneho poistenia ku dňu 30. septembra 2009, aj naďalej bola držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, o čom pobočka Sociálnej poisťovne nemala vedomosť. Žalobkyňa túto skutočnosť neoznámila napriek tomu, že jej z § 227 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva povinnosť preukázať skutočnosť rozhodujúcu na vznik, trvanie, prerušenie a zánik sociálneho poistenia. Žalovaná sa o držbe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe nedozvedela od žalobkyne, ale až z údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou. Po preskúmaní skutkového stavu pobočka Sociálnej poisťovne následne s odstupom rozhodla o sociálnom poistení žalobkyne ako o spornom prípade. Pre úplnosť najvyšší správny súd pripúšťa, že namietaná doba sedem rokov je veľmi dlhý časový úsek a mechanizmus poskytovania informácií, ktoré slúžia ako podklad pre rozhodnutia Sociálnej poisťovne, by mal umožňovať promptnejšiu reakciu na vzniknutú situáciu. Treba však dodať, že zákon nelimituje konanie Sociálnej poisťovne lehotou, ktorá by jej bránila rozhodnutie danej otázky vydať, ak sú spätne zistené skutočnosti, ktoré boli pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia rozhodujúce, preto ani v tomto smere nemožno považovať rozhodnutie za nezákonné (por. aj rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6Ssk/143/2022).

50. Najvyšší správny súd zároveň poukazuje na to, že je všeobecne známou skutočnosťou vzhľadom na rozhodovaciu činnosť, že prvostupňové a odvolacie konanie Sociálnej poisťovne, i rozhodnutia v rámci nich vydané, tvoria jeden celok. Umožňuje to § 218 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu a ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni (por. aj rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6Ssk/20/2023). Rozhodnutia žalovanej teda môžu byť v rámci takéhoto doplnenia i podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené, pričom takéto odôvodnenie vytvára spolu s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia jeden argumentačný celok. V predmetnej veci boli stručné argumenty pobočky podrobne rozvedené a vysvetlené rozhodnutím žalovanej a spolu tieto rozhodnutia tvoria dostatočný podklad na konštatovanie ich presvedčivosti, argumentačnej dostatočnosti a zákonnosti. V tejto súvislosti nemožno považovať za relevantnú ani námietku porušenia práv žalobkyne v administratívnom konaní, keďže právo vyjadriť sa k veci (resp. možnosť uplatňovať ďalšie svoje procesné práva) mala účastníčka možnosť realizovať v odvolacom (administratívnom konaní) o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam pobočky, čo aj využila, a následne v konaní pred správnym súdom a kasačným súdom (opakovane), preto jej práva nemohli byť postupom dotknutých orgánov porušené. Žalobkyňa navyše nesporne disponovala informáciou, že licencia L1A jej nebola zrušená a zostala v platnosti, čo ju oprávňovalo na možnosť jej využívania, a takisto si bola vedomá údajov, ktoré sa nachádzali v daňovom priznaní, čo boli dva základné momenty pre rozhodnutie Sociálnej poisťovne. Skutočnosť, že pred rozhodnutiami pobočky nemala možnosť sa vyjadriť, nie je spôsobilá mať materiálny vplyv na jej práva, obzvlášť, ak vydanie rozhodnutí Sociálnej poisťovne zapríčinila tým, že tomuto orgánu poskytla zavádzajúce informácie čo do dátumu zániku povinného poistenia. Cez prizmu týchto záverov je potom potrebné nazerať aj na nedostatky, ktoré žalobkyňa vytýkala žalovanej. Žalovaná vo svojich rozhodnutiach ozrejmla podstatné skutočnosti a vyjadrila sa ku všetkým odvolacím námietkam, čo najvyšší správny súd považuje za postačujúce. V tomto kontexte najvyšší správny súd vyhodnotil námietky žalobkyne ako nedôvodné a napadnuté preskúmané rozhodnutia žalovanej považuje za

plne súladné so zákonom č. 461/2003 Z. z., ako aj postup, ktorý vydaniu preskúmaných rozhodnutí predchádzal.

51. Najvyšší správny súd ďalej konštatuje, že po vyhodnotení rozsahu a dôvodov kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu dospel k názoru, že nezistil v konaní pred správnym súdom ani iné skutočnosti, ktoré by mali svedčiť o tom, že rozhodnutia žalovanej vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, prípadne, súdnym procesným postupom ktorého, by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces žalobkyne. Samotná skutočnosť, že sa žalobkyňa nestotožnila s právnym názorom žalovanej a správneho súdu, nie je dôvodom na zrušenie, resp. zmenu rozsudku správneho súdu. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukazuje na to, že „obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania“. Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru Ústavného súdu SR základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôžu byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 111/2017-17 zo dňa 08. marca 2017).

52. K ďalším námietkam žalobkyne kasačný súd dáva do pozornosti, že integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

53. Záverom preto najvyšší správny súd konštatuje, že vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti neidentifikoval dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu. Tieto závery, spoločne so správnou citáciou dotknutých právnych noriem, totiž vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku správneho súdu. Preto sa s ním najvyšší správny súd v celom rozsahu stotožňuje, považujúc právne posúdenie veci správnym súdom za správne.

54. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, kasačný súd námietky žalobkyne uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

55. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že žalobkyňi, ktorá v tomto konaní nemala úspech, ich náhradu nepriznal a rovnako aj žalovanej nárok na ich náhradu nepriznal v súlade s § 467 ods. 1 v spojení s § 168 SSP.

56. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 prvá veta SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.